

sheriayamungu.org

Kiambatisho 6: Nyama Zilizokatazwa kwa Wakristo

SI VIUMBE HAI WOTE WALIUMBWA ILI WAWE CHAKULA

Ukweli huu unadhihirika tunapochunguza mwanzo wa wanadamu katika Bustani ya Edeni. Adamu, mwanadamu wa kwanza, alipewa jukumu la kutunza bustani. Ilikuwa bustani ya aina gani? Maandishi ya asili ya Kiebrania hayabainishi, lakini kuna ushahidi wenye nguvu kwamba ilikuwa bustani ya matunda:
"Naye Bwana Mungu akapanda bustani upande wa mashariki, katika Edeni... Naye Bwana Mungu akachipusha kutoka ardhini kila mti unaopendeza machoni na unaofaa kwa chakula" (Mwanzo 2:8-9).

Pia tunasoma kuhusu jukumu la Adamu la kuwapa majina na kuwatunza wanyama, lakini hakuna mahali popote ambapo Maandiko yanadokeza kwamba wao pia walikuwa "wanafaa kwa chakula," kama miti.

Hii haimaanishi kwamba Mungu amekataza kula nyama — kama angekuwa amekataza, kungekuwa na agizo la wazi kuhusu hilo katika Maandiko yote. Hata hivyo, inatuambia kwamba ulaji wa nyama ya wanyama haukuwa sehemu ya lishe ya wanadamu tangu mwanzo.

TOFAUTI KATI YA WANYAMA SAFI NA NAJISI

ILIANZISHWA WAKATI WA NUHU

Ingawa hatimaye Mungu aliwaruhusu wanadamu kuua na kula wanyama, tofauti za wazi ziliwekwa kati ya wanyama waliofaa kuliwa na wale ambao hawakufaa.

Tofauti hii inadokezwa kwa mara ya kwanza katika maagizo aliyopewa Nuhu kabla ya gharika:
“Chukua pamoja nawe jozi saba za kila aina ya mnyama safi, dume na jike lake, na jozi moja ya kila aina ya mnyama najisi, dume na jike lake” (Mwanzo 7:2).

UFAHAMU ULIOKUWEPO TAYARI KUHUSU WANYAMA SAFI

Ukweli kwamba Mungu hakumweleza Nuhu jinsi ya kutofautisha wanyama safi na najisi unadokeza kwamba ujuzi huo ulikuwa tayari umekita mizizi miongoni mwa wanadamu, huenda tangu mwanzo kabisa wa uumbaji.

Utambuzi huu wa wanyama safi na najisi unaakisi mpangilio na kusudi pana zaidi la Mungu, ambamo viumbe fulani vilitengwa kwa ajili ya majukumu au makusudi maalumu ndani ya mfumo wa kiasili na wa kiroho.

MAANA YA AWALI YA WANYAMA SAFI

WALIHUSISHWA NA DHABIHU

Kwa kutegemea yale yaliyotokea hadi hapa katika simulizi la Mwanzo, tunaweza kudhani kwa uhakika kwamba hadi wakati wa gharika, tofauti kati ya wanyama safi na najisi ilihusiana tu na kukubalika kwao kuwa dhabihu.

Sadaka ya Abeli ya wazaliwa wa kwanza wa kundi lake inaangazia kanuni hii. Katika maandishi ya Kiebrania, kirai *“wazaliwa wa kwanza wa kundi lake”* (מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ) kinatumia neno “kundi” (*tzon*, צֹאן), ambalo kwa kawaida hurejelea wanyama wadogo wa kufugwa kama vile kondoo na mbuzi. Kwa hiyo, kuna uwezekano mkubwa sana kwamba Abeli alitoa mwanakondoo au mwanambuzi kutoka katika kundi lake (Mwanzo 4:3-5).

DHABIHU ZA NUHU ZA WANYAMA SAFI

Vivyo hivyo, Nuhu alipotoka ndani ya safina, alijenga madhabahu na kumtolea Bwana sadaka za kuteketezwa kwa kutumia wanyama safi, ambao walitajwa mahsusi katika maagizo ya Mungu kabla ya gharika (Mwanzo 8:20; 7:2).

Msisitizo huu wa awali kuhusu wanyama safi kwa ajili ya dhabihu unaweka msingi wa kuelewa nafasi yao ya kipekee katika ibada na usafi wa kiagano.

Maneno ya Kiebrania yanayotumiwa kueleza makundi haya — **tahor** (טָהוֹר) na **tamei** (טָמֵא) — hayakuchaguliwa kiholela. Yana uhusiano wa kina na dhana za utakatifu na kutengwa kwa ajili ya Bwana:

- **טָמֵא (Tamei) Maana**: Najisi, isiyo safi. **Matumizi**: Hurejelea unajisi wa kiibada, kimaadili, au kimwili. Mara nyingi huhusishwa na wanyama, vitu, au matendo yaliyokatazwa kwa chakula au ibada. **Mfano**: *“Hata hivyo, hawa msiwale... ni najisi (tamei) kwenu” (Mambo ya Walawi 11:4).*
- **טָהוֹר (Tahor) Maana**: Safi, isiyo na uchafu. **Matumizi**: Hurejelea wanyama, vitu, au watu wanaofaa kwa chakula, ibada, au shughuli za kiibada. **Mfano**: *“Ni lazima mtofautishe kati ya kilicho kitakatifu na kilicho cha kawaida, na kati ya kilicho najisi na kilicho safi” (Mambo ya Walawi 10:10).*

Maneno haya yanaweka msingi wa sheria za Mungu kuhusu chakula, ambazo baadaye zinaelezwa kwa kina katika **Mambo ya Walawi 11** na **Kumbukumbu la Torati 14**. Sura hizi zinaorodhesha wazi wanyama wanaohesabiwa kuwa safi (wanaoruhusiwa kuliwa) na najisi (ambao ni marufuku kuwala), zikihakikisha kwamba watu wa Mungu wanabaki tofauti na watakatifu.

MAONYO YA MUNGU DHIDI YA KULA NYAMA NAJISI

Katika sehemu mbalimbali za Tanach (Agano la Kale), Mungu aliwaonya watu wake mara kwa mara kwa kuvunja sheria zake kuhusu chakula. Vifungu kadhaa vinashutumu mahsusi ulaji wa wanyama najisi, vikisisitiza kwamba desturi hii ilionekana kuwa uasi dhidi ya amri za Mungu:

“Watu wanaonichokoza daima mbele ya uso wangu... wanaokula nyama ya nguruwe, na ambao vyungu vyao vina mchuzi wa nyama isiyo safi” (Isaya 65:3-4).

“Wale wanaojiweka wakfu na kujitakasa ili kuingia katika bustani, wakimfuata mmoja aliye miongoni mwa wale wanaokula nyama ya nguruwe, panya na vitu vingine najisi — watafikia mwisho wao pamoja na yule wanayemfuata,” asema Bwana (Isaya 66:17).

Makemeo haya yanaangazia kwamba kula nyama najisi halikuwa suala la chakula tu, bali kushindwa kimaadili na kiroho. Tendo la kula chakula hicho lilihusishwa na kukaidi maagizo ya Mungu. Kwa kujihusisha na desturi zilizokatazwa wazi, watu walionyesha kutoujali utakatifu na utii.

YESU NA NYAMA NAJISI

Kwa kuja kwa Yesu, kuibuka kwa Ukristo, na maandiko ya Agano Jipya, wengi wameanza kujiuliza ikiwa Mungu hajali tena utii kwa sheria zake, kutia ndani kanuni zake kuhusu vyakula najisi. Kwa kweli, karibu ulimwengu mzima wa Kikristo hula chochote wanachotaka.

Hata hivyo, ukweli ni kwamba hakuna unabii katika Agano la Kale unaosema kwamba Masihi angefuta sheria ya nyama najisi, au sheria nyingine yoyote ya Baba yake (kama wengine wanavyodai). Ni wazi kwamba Yesu alitii maagizo ya Baba katika kila jambo, kutia ndani jambo hili. **Kama Yesu angekula nyama ya nguruwe**, kama tunavyojua kwamba alikula samaki (Luka 24:41-43) na mwanakondoo (Mathayo 26:17-30), basi tungekuwa na fundisho la wazi kwa njia ya mfano, lakini tunajua kwamba haikuwa hivyo. Hatuna dalili yoyote kwamba Yesu na wanafunzi wake waliasi maagizo haya yaliyotolewa na Mungu kupitia manabii.

HOJA ZILIZOKANUSHWA

HOJA YA UONGO: *“Yesu alitangaza vyakula vyote kuwa safi”*

UKWELI:

Mara nyingi Marko 7:1-23 hunukuliwa kuwa ushahidi kwamba Yesu alifuta sheria za chakula zinazohusu nyama najisi. Hata hivyo, uchunguzi makini wa maandishi unaonyesha kwamba tafsiri hii haina msingi. Mstari ambao kwa kawaida hunukuliwa vibaya unasema:
“‘Kwa sababu chakula hakiingii moyoni mwake bali tumboni mwake, na hutolewa kama taka.’ (Kwa hili alitangaza vyakula vyote kuwa safi)” (Marko 7:19).

MUKTADHA: HAIHUSU NYAMA SAFI NA NAJISI

Kwanza kabisa, muktadha wa kifungu hiki hauna uhusiano wowote na nyama safi au najisi kama ilivyoainishwa katika Mambo ya Walawi 11. Badala yake, unaangazia mjadala kati ya Yesu na Mafarisayo kuhusu mapokeo ya Kiyahudi yasiyohusiana na sheria za chakula. Mafarisayo na waandishi waliona kwamba wanafunzi wa Yesu hawakufuata utaratibu wa kiibada wa kunawa mikono kabla ya kula, unaojulikana kwa Kiebrania kama *netilat yadayim* (נטילת ידיים). Utaratibu huu wa kiibada unahusisha kunawa mikono pamoja na kutamka baraka, na ni desturi inayofuatwa na jamii ya Kiyahudi hadi leo, hasa katika makundi ya Kiothodoksi.

Kilichowahangaisha Mafarisayo hakikuwa sheria za Mungu kuhusu chakula, bali kufuatwa kwa mapokeo haya yaliyotungwa na wanadamu. Waliona kutotekeleza kwa wanafunzi utaratibu huo wa kiibada kuwa uvunjaji wa desturi zao, wakikulinganisha na unajisi.

JIBU LA YESU: MOYO NI MUHIMU ZAIDI

Katika sehemu kubwa ya Marko 7, Yesu anafundisha kwamba kinachomnajisi mtu kwa kweli si desturi au mapokeo ya nje, bali hali ya moyo. Anasisitiza kwamba unajisi wa kiroho hutoka ndani, katika mawazo na matendo ya dhambi, badala ya kutotimiza taratibu za kiibada.

Yesu anapoeleza kwamba chakula hakimnajisi mtu kwa sababu kinaingia katika mfumo wa mmeng’enyo wa chakula na si moyoni, hazungumzii sheria za chakula bali mapokeo ya kunawa mikono kwa utaratibu wa kiibada. Anaangazia usafi wa ndani badala ya taratibu za nje.

UCHUNGUZI WA KINA WA Marko 7:19

Mara nyingi Marko 7:19 hueleweka vibaya kwa sababu ya dokezo lisilokuwapo, lililowekwa kwenye mabano na wachapishaji wa Biblia ndani ya maandishi, likisema, “Kwa hili, alitangaza vyakula vyote kuwa safi.” Katika maandishi ya Kiyunani, sentensi inasema tu: “οτι ουκ εισπορευεται αυτου εις την καρδιαν αλλ εις την κοιλιαν και εις τον αφεδρωνα εκπορευεται **καθαριζον παντα τα βρωματα**,” ambayo ikitafsiriwa neno kwa neno ni: “Kwa sababu hakiingii katika moyo wake, bali tumboni, na hutoka kwenda chooni, kikisafisha vyakula vyote.”

Kusoma: “hutoka kwenda chooni, kikisafisha vyakula vyote” na kutafsiri kama: “Kwa hili, alitangaza vyakula vyote kuwa safi” ni jaribio la wazi kabisa la kuyapotosha maandishi ili yalingane na upendeleo ulioenea dhidi ya Sheria ya Mungu katika seminari na miongoni mwa wachapishaji wa Biblia.

Kinachoeleweka zaidi ni kwamba katika sentensi nzima Yesu anaeleza mchakato wa kula kwa lugha ya kawaida ya wakati huo. Mfumo wa mmeng’enyo wa chakula hupokea chakula, hutoa virutubisho na viambato vyenye manufaa ambavyo mwili unahitaji (sehemu safi), kisha hutoa yaliyobaki kama taka. Huenda kirai “kusafisha au kutakasa vyakula vyote” kinarejelea mchakato huu wa asili wa kutenganisha virutubisho vyenye manufaa na kile kitakachotupwa.

HITIMISHO KUHUSU HOJA HII YA UONGO

Kifungu cha Marko 7:1-23 hakihusu kufuta sheria za Mungu kuhusu chakula, bali kukataa mapokeo ya wanadamu yanayoinua taratibu za nje juu ya mambo ya moyo. Yesu alifundisha kwamba unajisi wa kweli hutoka ndani, si katika kutofuata utaratibu wa kiibada wa kunawa mikono. Dai kwamba “Yesu alitangaza vyakula vyote kuwa safi” ni tafsiri potofu ya maandishi, yenye mizizi katika upendeleo dhidi ya sheria za milele za Mungu. Kwa kusoma kwa makini muktadha na lugha ya asili, inakuwa wazi kwamba Yesu aliyatetea mafundisho ya Torati na hakuzikataa sheria za chakula zilizotolewa na Mungu.

HOJA YA UONGO: *“Katika maono, Mungu alimwambia mtume Petro kwamba sasa tunaweza kula nyama ya mnyama yeyote”*

UKWELI:

Watu wengi hutaja maono ya Petro katika Matendo ya Mitume 10 kuwa ushahidi kwamba Mungu alifuta sheria za chakula zinazohusu wanyama najisi. Hata hivyo, uchunguzi wa kina zaidi wa muktadha na kusudi la maono hayo unaonyesha kwamba hayakuwa na uhusiano wowote na kubatilisha sheria kuhusu nyama safi na najisi. Badala yake, maono hayo yalikusudiwa kumfundisha Petro kuwakubali watu wa Mataifa miongoni mwa watu wa Mungu, si kubadili maagizo ya chakula yaliyotolewa na Mungu.

MAONO YA PETRO NA KUSUDI LAKE

Katika Matendo ya Mitume 10, Petro anaona maono ya shuka ikishuka kutoka mbinguni, ikiwa na wanyama wa kila aina, safi na najisi, pamoja na amri ya “kuua na kula.” Jibu la Petro la papo hapo liko wazi:
“La hasha, Bwana! Sijawahi kula chochote kisicho safi au kilicho najisi” (Matendo ya Mitume 10:14).

Mwitikio huu una umuhimu kwa sababu kadhaa:

1. **Utii wa Petro kwa Sheria za Chakula** Maono haya yanatokea baada ya kupaa kwa Yesu na kumiminwa kwa Roho Mtakatifu siku ya Pentekoste. Kama Yesu angekuwa amefuta sheria za chakula wakati wa huduma yake, Petro — mwanafunzi wa karibu wa Yesu — angejua hilo na asingepinga kwa nguvu hivyo. Ukweli kwamba Petro alikataa kula wanyama najisi unaonyesha kwamba bado alizishika sheria za chakula na hakuwa na ufahamu wowote kwamba zilikuwa zimefutwa.
2. **Ujumbe Halisi wa Maono** Maono yanarudiwa mara tatu, yakisisitiza umuhimu wake, lakini maana yake ya kweli inafafanuliwa mistari michache tu baadaye Petro anapotembelea nyumba ya Kornelio, mtu wa Mataifa. Petro mwenyewe anaeleza maana ya maono: *“Mungu amenionyesha kwamba nisimwite mtu yeyote asiye safi au najisi”* (Matendo ya Mitume 10:28).

Maono hayakuhusu chakula hata kidogo, bali yalikuwa ujumbe wa kiishara. Mungu alitumia taswira ya wanyama safi na najisi kumfundisha Petro kwamba vizuizi kati ya Wayahudi na watu wa Mataifa vilikuwa vikiondolewa na kwamba sasa watu wa Mataifa wangeweza kukubaliwa katika jumuiya ya agano la Mungu.

KUTOLINGANA KIMANTIKI KATIKA HOJA YA “SHERIA ZA CHAKULA ZIMEFUTWA”

Kudai kwamba maono ya Petro yalifuta sheria za chakula ni kupuuza mambo kadhaa muhimu sana:

1. **Upinzani wa Awali wa Petro** Kama sheria za chakula zingekuwa tayari zimefutwa, pingamizi la Petro lisingekuwa na maana. Maneno yake yanaonyesha kwamba aliendelea kuzishika sheria hizi, hata baada ya miaka ya kumfuata Yesu.

2. **Hakuna Ushahidi wa Kimaandiko wa Kufutwa Kwake** Hakuna mahali popote katika Matendo ya Mitume 10 ambapo maandishi yanasema wazi kwamba sheria za chakula zilifutwa. Mkazo wote uko katika kujumuishwa kwa watu wa Mataifa, si kufafanuliwa upya kwa chakula safi na najisi.
3. **Ishara Zilizotumiwa Katika Maono** Kusudi la maono linakuwa dhahiri yanapotumiwa katika hali halisi. Petro anapotambua kwamba Mungu hana upendeleo bali anawakubali watu kutoka kila taifa wanaomcha na kutenda yaliyo sawa (Matendo ya Mitume 10:34-35), ni wazi kwamba maono yalihusu kuvunja chuki za kibaguzi, si kanuni za chakula.
4. **Migongano Katika Tafsiri** Kama maono yangekuwa yanahusu kufuta sheria za chakula, yangepingana na muktadha mpana wa Matendo ya Mitume, ambamo waumini wa Kiyahudi, akiwemo Petro, waliendelea kufuata maagizo ya Torati. Zaidi ya hayo, maono yangepoteza nguvu yake ya kiishara kama yangetafsiriwa kihalisi, kwa sababu hapo yangehusu desturi za chakula tu wala si suala muhimu zaidi la kujumuishwa kwa watu wa Mataifa.

HITIMISHO KUHUSU HOJA HII YA UONGO

Maono ya Petro katika Matendo ya Mitume 10 hayakuhusu chakula bali watu. Mungu alitumia taswira ya wanyama safi na najisi kuwasilisha ukweli wa kiroho wenye kina zaidi: kwamba injili ilikuwa kwa ajili ya mataifa yote na kwamba watu wa Mataifa wasihesabiwe tena kuwa wasio safi wala kutengwa na watu wa Mungu. Kuyatafsiri maono haya kuwa kufutwa kwa sheria za chakula ni kutokuelewa muktadha wala kusudi la kifungu hiki.

Maagizo ya chakula yaliyotolewa na Mungu katika Mambo ya Walawi 11 hayajabadilika, na hayakuwahi kuwa kiini cha maono haya. Matendo na maelezo ya Petro mwenyewe yanathibitisha hili. Ujumbe halisi wa maono unahusu kuvunja vizuizi kati ya watu, si kubadili sheria za milele za Mungu.

Mchoro wa zamani wa wachinjaji wakitayarisha nyama kulingana na kanuni za Biblia za kutoa damu ya wanyama wote safi, ndege, na wanyama wa nchi kavu kama ilivyoelezwa katika Mambo ya Walawi 11.

HOJA YA UONGO: *"Baraza la Yerusalemu liliamua kwamba watu wa Mataifa wangeweza kula chochote mradi hakijanyongwa na hakina damu"*

UKWELI:

Mara nyingi Baraza la Yerusalemu (Matendo ya Mitume 15) hutafsiriwa vibaya ili kudokeza kwamba watu wa Mataifa walipewa ruhusa ya kupuuza amri nyingi za Mungu na kufuata masharti manne ya msingi tu. Hata hivyo, uchunguzi wa kina zaidi unaonyesha kwamba baraza hili halikuhusu kufuta sheria za Mungu kwa watu wa Mataifa, bali kurahisisha ushiriki wao wa awali katika jumuiya za Wayahudi wa Kimasihi.

BARAZA LA YERUSALEMU LILIHUSU NINI?

Swali kuu lililoshughulikiwa na baraza lilikuwa ikiwa watu wa Mataifa walihitaji kujitoa kikamilifu kuifuata Torati yote — kutia ndani tohara — kabla ya kuruhusiwa kusikia injili na kushiriki katika mikutano ya makusanyiko ya kwanza ya Kimasihi.

Kwa karne nyingi, mapokeo ya Kiyahudi yalishikilia kwamba ilikuwa lazima watu wa Mataifa waishike kikamilifu Torati, kutia ndani kufuata desturi kama vile tohara, kuishika Sabato, sheria za chakula, na amri nyingine, kabla ya Myahudi kuweza kushirikiana nao kwa uhuru (Tazama Mathayo 10:5-6; Yohana 4:9; Matendo ya Mitume 10:28). Uamuzi wa baraza ulileta mabadiliko, ukitambua kwamba watu wa Mataifa wangeweza kuanza safari yao ya imani bila kufuata sheria hizi zote mara moja.

MASHARTI MANNE YA AWALI KWA AJILI YA MAELEWANO

Baraza lilihitimisha kwamba watu wa Mataifa wangeweza kuhudhuria mikutano ya makusanyiko wakiwa kama walivyo, mradi wasifanye mambo yafuatayo (Matendo ya Mitume 15:20):

1. **Chakula Kilichonajisiwa na Sanamu:** Ni marufuku kula chakula kilichotolewa dhabihu kwa sanamu, kwa kuwa ibada ya sanamu ilikuwa chukizo kubwa kwa waumini wa Kiyahudi.
2. **Uasherati:** Ni marufuku kutenda dhambi za kingono, ambazo zilikuwa za kawaida katika desturi za kipagani.
3. **Nyama ya Wanyama Walionyongwa:** Ni marufuku kula wanyama waliouawa kwa njia isiyofaa, kwa kuwa njia hiyo iliacha damu ndani yao, ambayo imekatazwa na sheria za Mungu kuhusu chakula.
4. **Damu:** Ni marufuku kula damu, tendo lililokatazwa katika Torati (Mambo ya Walawi 17:10-12).

Masharti haya hayakuwa muhtasari wa sheria zote ambazo watu wa Mataifa walihitaji kufuata. Badala yake, yalitumika kama mwanzo wa kuhakikisha amani na umoja kati ya waumini wa Kiyahudi na wa Mataifa katika makusanyiko yenye makundi yote mawili.

KILE AMBACHO UAMUZI HUU HAUKUMAANISHA

Ni upuuzi kudai kwamba masharti haya manne ndiyo sheria pekee ambazo watu wa Mataifa walihitaji kutii ili kumpendeza Mungu na kupokea wokovu.

- **Je, watu wa Mataifa walikuwa huru kuvunja Amri Kumi?**

- Je, wangeweza kuabudu miungu mingine, kulitumia bure jina la Mungu, kuiba, au kuua? Bila shaka hapana. Hitimisho kama hilo lingepingana na kila kitu ambacho Maandiko yanafundisha kuhusu haki ambayo Mungu anatarajia.

- **Mwanzo, Si Mwisho:**
  - Baraza lilishughulikia hitaji la wakati huo la kuwaruhusu watu wa Mataifa kushiriki katika mikusanyiko ya Wayahudi wa Kimasihi. Ilidhaniwa kwamba wangekua katika maarifa na utii kadiri muda ulivyopita.

Matendo ya Mitume 15:21 HUTOA UFAFANUZI

Uamuzi wa baraza unafafanuliwa katika Matendo ya Mitume 15:21:
"Kwa maana sheria ya Musa [Torati] imehubiriwa katika kila mji tangu nyakati za kale kabisa na husomwa katika masinagogi kila Sabato."

Mstari huu unaonyesha kwamba watu wa Mataifa wangeendelea kujifunza sheria za Mungu walipohudhuria sinagogi na kuisikia Torati. Baraza halikufuta amri za Mungu, bali liliweka njia ya kivitendo ya kuwawezesha watu wa Mataifa kuanza safari yao ya imani bila kuwalemea.

MUKTADHA KUTOKA KATIKA MAFUNDISHO YA YESU

Yesu mwenyewe alisisitiza umuhimu wa amri za Mungu. Kwa mfano, katika Mathayo 19:17 na Luka 11:28, na katika Mahubiri yote ya Mlimani (Mathayo 5-7), Yesu alithibitisha ulazima wa kufuata sheria za Mungu, kama vile marufuku ya kuua na kuzini, amri ya kuwapenda jirani zetu, na nyingine nyingi. Kanuni hizi zilikuwa za msingi na mitume wasingezikataa.

HITIMISHO KUHUSU HOJA HII YA UONGO

Baraza la Yerusalemu halikutangaza kwamba watu wa Mataifa wangeweza kula chochote au kupuuza amri za Mungu. Lilishughulikia suala maalumu: jinsi watu wa Mataifa wangeweza kuanza kushiriki katika makusanyiko ya Kimasihi bila kufuata

mara moja kila kipengele cha Torati. Masharti manne yalikuwa hatua za kivitendo za kukuza maelewano katika jumuiya zenye Wayahudi na watu wa Mataifa.

Matarajio yalikuwa wazi: watu wa Mataifa wangekua katika ufahamu wao wa sheria za Mungu kadiri muda ulivyopita kupitia mafundisho ya Torati, iliyosomwa katika masinagogi kila Sabato. Kudokeza vinginevyo ni kupotosha kusudi la baraza na kupuuza mafundisho mapana zaidi ya Maandiko.

HOJA YA UONGO: *“Mtume Paulo alifundisha kwamba Kristo alifuta ulazima wa kutii sheria za Mungu kwa ajili ya wokovu”*

UKWELI:

Viongozi wengi wa Kikristo, kama si walio wengi wao, hufundisha kimakosa kwamba mtume Paulo alipinga Sheria ya Mungu na kuwaagiza waongofu wa Mataifa kupuuza amri zake. Wengine hata hudokeza kwamba kutii sheria za Mungu kunaweza kuhatarisha wokovu. Tafsiri hii imesababisha mkanganyiko mkubwa wa kitheolojia.

Wasomi wasiokubaliana na mtazamo huu wamefanya kazi kwa juhudi kubwa kushughulikia mabishano yanayozunguka maandiko ya Paulo, wakijaribu kuonyesha kwamba mafundisho yake kuhusu Torati na wokovu yameeleweka vibaya au yametolewa nje ya muktadha. Hata hivyo, huduma yetu ina msimamo tofauti.

KWA NINI KUFAFANUA PAULO NI NJIA ISIYO SAHIHI

Tunaamini kwamba si lazima — na hata ni jambo linalomkosea Bwana heshima — kufanya juhudi kubwa kufafanua msimamo wa Paulo kuhusu Torati. Kufanya hivyo kunampandisha Paulo, mwanadamu, hadi hadhi iliyo sawa na au kubwa kuliko ya manabii wa Mungu, na hata Yesu mwenyewe.

Badala yake, njia sahihi ya kitheolojia ni kuchunguza ikiwa Maandiko yaliyotangulia Paulo yalitabiri au kuunga mkono wazo kwamba mtu angekuja baada ya Yesu kufundisha ujumbe unaobatilisha sheria za Mungu. Kama unabii muhimu hivyo ungekuwapo, tungekuwa na sababu ya kukubali mafundisho ya Paulo kuhusu jambo hili kuwa yameidhinishwa na Mungu, na ingekuwa na maana kufanya kila tuwezalo kuyaelewa na kuishi kulingana nayo.

KUTOKUWAPO KWA UNABII KUHUSU PAULO

Ukweli ni kwamba Maandiko hayana unabii wowote kuhusu Paulo — au mtu mwingine yeyote — akileta ujumbe unaofuta sheria za Mungu. Watu pekee waliotabiriwa wazi katika Agano la Kale ambao wanaonekana katika Agano Jipya ni:

1. **Yohana Mbatizaji:** Jukumu lake la kuwa mtangulizi wa Masihi lilitabiriwa na kuthibitishwa na Yesu (kwa mfano, Isaya 40:3, Malaki 4:5-6, Mathayo 11:14).
2. **Yuda Iskariote:** Marejeo yasiyo ya moja kwa moja yanapatikana katika vifungu kama vile Zaburi 41:9 na Zaburi 69:25.
3. **Yusufu wa Arimathaya:** Kifungu cha Isaya 53:9 kinamdokeza kwa njia isiyo ya moja kwa moja kuwa ndiye aliyefanikisha maziko ya Yesu.

Zaidi ya watu hawa, hakuna unabii wowote kuhusu mtu yeyote — sembuse mtu kutoka Tarso — kutumwa kubatilisha amri za Mungu au kufundisha kwamba watu wa Mataifa wangeweza kuokolewa bila kutii sheria zake za milele.

YALE AMBAYO YESU ALITABIRI YANGETOKEA BAADA YA KUPAA KWAKE

Yesu alitoa unabii mwingi kuhusu yale ambayo yangetokea baada ya huduma yake duniani, kutia ndani:

- **Kuharibiwa kwa Hekalu** (Mathayo 24:2).
- **Kuteswa kwa wanafunzi wake** (Yohana 15:20, Mathayo 10:22).
- **Kuenea kwa ujumbe wa Ufalme kwa mataifa yote** (Mathayo 24:14).

Hata hivyo, hakuna kutajwa kwa mtu yeyote kutoka Tarso — sembuse Paulo — kupewa mamlaka ya kufundisha fundisho jipya au linalopingana na yaliyotangulia kuhusu wokovu na utii.

KIPIMO HALISI CHA MAANDIKO YA PAULO

Hii haimaanishi kwamba tunapaswa kukataa maandiko ya Paulo au yale ya Petro, Yohana, au Yakobo. Badala yake, ni lazima tuyasome maandiko yao kwa tahadhari, tukihakikisha kwamba tafsiri yoyote inalingana na Maandiko ya msingi: Torati na Manabii wa Agano la Kale, na mafundisho ya Yesu katika Injili.

Tatizo haliko katika maandiko yenyewe, bali katika tafsiri ambazo wanatheolojia na viongozi wa kanisa wameyalazimishia. Tafsiri yoyote ya mafundisho ya Paulo ni lazima iungwe mkono na:

1. **Agano la Kale:** Sheria ya Mungu kama ilivyofunuliwa kupitia manabii wake.
2. **Injili Nne:** Maneno na matendo ya Yesu, aliyeitetea Torati.

Ikiwa tafsiri haikidhi vigezo hivi, isikubaliwe kuwa ukweli.

HITIMISHO KUHUSU HOJA HII YA UONGO

Hoja kwamba Paulo alifundisha kufutwa kwa sheria za Mungu, kutia ndani maagizo ya chakula, haiungwi mkono na Maandiko. Hakuna unabii unaotabiri ujumbe huo, na Yesu mwenyewe aliitetea Torati. Kwa hiyo, fundisho lolote linalodai vinginevyo ni lazima lichunguzwe kwa kulipima dhidi ya Neno la Mungu lisilobadilika.

Tukiwa wafuasi wa Masihi, tumeitwa kutafuta kupatana na yale ambayo tayari yameandikwa na kufunuliwa na Mungu, si kutegemea tafsiri zinazopingana na amri zake za milele.

MAFUNDISHO YA YESU, KUPITIA MANENO NA MFANO

Mwanafunzi wa kweli wa Kristo hufuata mfano wake katika maisha yake yote. Aliweka wazi kwamba ikiwa tunampenda, tutakuwa watiifu kwa Baba na Mwana. Hili si sharti kwa wenye mioyo dhaifu, bali kwa wale ambao macho yao yameelekezwa katika Ufalme wa Mungu na walio tayari kufanya chochote kinachohitajika ili kupata uzima wa milele — hata kama kitaleta upinzani kutoka kwa marafiki, kanisa, na familia. Amri zinazohusu nywele na ndevu, tzitzit, tohara, Sabato, na nyama zilizokatazwa zinapuuzwa na karibu Ukristo wote, na wale wanaokataa kufuata umati **bila shaka watakabiliwa na mateso**, kama Yesu alivyotuambia (Mathayo 5:10). Utii kwa Mungu unahitaji ujasiri, lakini thawabu yake ni umilele.

NYAMA ZILIZOKATAZWA KULINGANA NA SHERIA YA MUNGU

Kwato nne za wanyama tofauti, baadhi zikiwa zimegawanyika na nyingine hazijagawanyika, zinaonyesha sheria ya Biblia kuhusu wanyama safi na najisi kulingana na Mambo ya Walawi 11.

Sheria za Mungu kuhusu chakula, zilizoainishwa katika Torati, zinabainisha mahsusi wanyama ambao watu wake wanaruhusiwa kuwala na wale ambao ni marufuku kwao kuwala. Maagizo haya yanasisitiza utakatifu, utii, na kutengwa na desturi zinazonajisi. Hapa chini kuna orodha yenye maelezo ya kina ya nyama zilizokatazwa, pamoja na marejeo ya Maandiko.

1. **WANYAMA WA NCHI KAVU WASIOCHEUA AU WASIO NA KWATO ZILIZOGAWANYIKA**

- Wanyama huhesabiwa kuwa najisi ikiwa hawana moja au zote mbili za sifa hizi.
- **Mifano ya Wanyama Waliokatazwa:**

- Ngamia (*gamal*, גָּמָל) — Hucheua lakini hana kwato zilizogawanyika (Mambo ya Walawi 11:4).
- Farasi (*sus*, סוּס) — Hacheui na hana kwato zilizogawanyika.
- Nguruwe (*chazir*, חֲזִיר) — Ana kwato zilizogawanyika lakini hacheui (Mambo ya Walawi 11:7).

2. **VIUMBE WA MAJINI WASIO NA MAPEZI NA MAGAMBA**

- Ni samaki wenye mapezi na magamba yote mawili tu wanaoruhusiwa kuliwa. Viumbe wasio na mojawapo ni najisi.
- **Mifano ya Viumbe Waliokatazwa:**
  - Kambale — Hana magamba.
  - Viumbe wa majini wenye magamba magumu — Hujumuisha kamba wadogo, kaa, kamba wakubwa, na kome.
  - Mikunga — Hawana mapezi wala magamba.
  - Ngisi na Pweza — Wote hawana mapezi wala magamba (Mambo ya Walawi 11:9-12).

3. **NDEGE WAWINDAJI, WALAO MIZOGA, NA NDEGE WENGINE WALIOKATAZWA**

- Sheria inabainisha ndege fulani ambao ni marufuku kuwala, kwa kawaida wale wanaohusishwa na tabia za kuwinda au kula mizoga.
- **Mifano ya Ndege Waliokatazwa:**
  - Tai (*nesher*, נֶשֶׁר) (Mambo ya Walawi 11:13).
  - Tumbusi (*da'ah*, דַּאָה) (Mambo ya Walawi 11:14).
  - Kunguru (*orev*, עֹרֵב) (Mambo ya Walawi 11:15).

- Bundi, Kipanga, Mnandi, na wengine (Mambo ya Walawi 11:16-19).

4. **WADUDU WANAORUKA WANAOTEMBEA KWA MIGUU MINNE**

- Kwa ujumla, wadudu wanaoruka ni najisi isipokuwa kama wana miguu yenye viungo kwa ajili ya kurukaruka.
- **Mifano ya Wadudu Waliokatazwa:**
  - Nzi, mbu, na mbawakawa.
  - Hata hivyo, panzi na nzige ni tofauti na wanaruhusiwa kuliwa (Mambo ya Walawi 11:20-23).

5. **WANYAMA WANAOTAMBAA ARDHINI**

- Kiumbe yeyote anayetembea kwa tumbo lake au mwenye miguu mingi na anayetambaa ardhini ni najisi.
- **Mifano ya Viumbe Waliokatazwa:**
  - Nyoka.
  - Mijusi.
  - Panya na fuko (Mambo ya Walawi 11:29-30, 11:41-42).

6. **WANYAMA WALIOKUFA AU WANAOOZA**

- Hata kati ya wanyama safi, ni marufuku kula mzoga wowote wa mnyama aliyekufa mwenyewe au aliyeraruliwa na wanyama wawindaji.
- **Rejeo:** Mambo ya Walawi 11:39-40, Kutoka 22:31.

7. **KUZALISHA MSETO WA SPISHI TOFAUTI**

- Ingawa haihusu chakula moja kwa moja, ni marufuku kuzalisha mseto wa spishi tofauti, jambo linalodokeza uangalifu katika taratibu za uzalishaji wa chakula.
- **Rejeo:** Mambo ya Walawi 19:19.

Maagizo haya yanaonyesha hamu ya Mungu kwamba watu wake wawe tofauti, wakimheshimu hata katika uchaguzi wao wa chakula. Kwa kuzishika sheria hizi, wafuasi wake wanaonyesha utii na heshima kwa utakatifu wa amri zake.